

Regeling van de Minister van Infrastructuur en Milieu, van 10 juni 2014, nr. IENM/BSK-2014/60715, tot wijziging van de Regeling voorkoming verontreiniging door schepen en de Regeling meldingen en communicatie scheepvaart in verband met onder andere de implementatie van richtlijn 2012/33/EU inzake het zwavelgehalte van scheepsbrandstoffen en de implementatie van het in Bijlage V van het MARPOL-verdrag opgenomen voorschrift over de melding van het verlies van vistuig

De Minister van Infrastructuur en Milieu,

Gelet op Richtlijn 2012/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 21 november 2012 tot wijziging van Richtlijn 1999/32/EG van de Raad wat het zwavelgehalte van scheepsbrandstoffen betreft (PbEU 2012, L327), op Richtlijn 2000/59/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2000 betreffende havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingresiduen (PbEG L332), op het op 2 november 1973 te Londen tot stand gekomen Internationaal Verdrag ter voorkoming van de verontreiniging door schepen (Trb. 1975, 147) met het op 17 februari 1978 tot stand gekomen Protocol bij dat Verdrag (Trb. 1978, 188) en artikel 10, derde lid, 12, eerste en achtste lid en 14, vierde lid, van de Wet voorkoming verontreiniging door schepen en de artikelen 11, 32, eerste en tweede lid van het Besluit voorkoming verontreiniging door schepen;

BESLUIT:

ARTIKEL I

De Regeling voorkoming verontreiniging door schepen wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel h wordt 'emissiereductietechnologie' vervangen door: emissiereductiemethode.
2. In onderdeel o wordt 'Minister van Verkeer en Waterstaat' vervangen door: Minister van Infrastructuur en Milieu.

B

In artikel 7, vierde lid, wordt 'emissiereductietechnologieën' vervangen door: emissiereductiemethoden.

C

In artikel 8, eerste lid, wordt 'emissiereductietechnologie' vervangen door: emissiereductiemethode.

D

Artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'Emissiereductietechnologieën' vervangen door: Emissiereductiemethoden.
2. In het tweede lid wordt 'emissiereductietechnologieën' vervangen door 'emissiereductiemethoden' en wordt 'artikel 4 quater, eerste lid' vervangen door 'artikel 4 sexies'.

E

Er wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 13a. Nadere regels voor lozingen als onderdeel van een emissiereductiemethode

Schepen die gebruik maken van emissiereductiemethoden als bedoeld in artikel 14, tweede lid, onderdeel c, lozen het in het kader van deze methoden ontstane afvalwater in overeenstemming met de in bijlage II van richtlijn 1999/32/EG opgenomen lozingscriteria.

F

Artikel 14 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt '1%' vervangen door '1,00%' en wordt '0,1%' vervangen door '0,10%'.
2. Het tweede lid komt te luiden:
  2. De verboden, bedoeld in het eerste lid, en het verbod, bedoeld in artikel 31, tweede lid, onderdeel a, van het besluit wat betreft het gebruik van brandstofolie in de Nederlandse territoriale zee en de Nederlandse EEZ, waaronder de gebieden voor emissiebeheersing van zwavel en fijnstof, zijn niet van toepassing op:
    - a. brandstoffen als bedoeld in artikel 1, tweede lid, onderdelen a en c, van richtlijn 1999/32/EG;
    - b. het gebruik van brandstoffen als bedoeld in artikel 1, tweede lid, onderdelen f en g, van richtlijn 1999/32/EG;
    - c. het gebruik van brandstoffen aan boord van schepen die gebruik maken van emissiereductiemethoden overeenkomstig artikel 4 quater van richtlijn 1999/32/EG.
3. Het vierde lid komt te luiden:
  4. In afwijking van het tweede lid, aanhef en onderdeel c, geldt in geval van het gebruik van brandstofolie met een zwavelgehalte van meer dan 3,50% aan boord van schepen, de in deze aanhef en dit onderdeel bedoelde uitzondering alleen voor zover deze schepen gebruik maken van emissiereductiemethoden in een gesloten systeem.
4. Het vijfde lid komt te luiden:
  5. De Minister kan afwijking toestaan van de verboden, bedoeld in het eerste lid, en het verbod, bedoeld in artikel 31, tweede lid, onderdeel a, van het besluit wat betreft het gebruik van brandstofolie in de Nederlandse territoriale zee en de Nederlandse EEZ, waaronder de gebieden voor emissiebeheersing van zwavel en fijnstof, voor proefnemingen met nieuwe emissiereductiemethoden.
5. In het zesde lid wordt 'artikel 5, aanhef en onder b' vervangen door 'het vijfde lid' en wordt 'artikel 4 quater, eerste lid' vervangen door 'artikel 4 sexies'.
6. In het zevende lid worden 'Goedgekeurde emissiereductietechnologieën en toegestane proefnemingen met emissiereductietechnologieën' vervangen door 'Toegestane proefnemingen met nieuwe emissiereductiemethoden' en wordt 'artikel 4 quater, eerste lid,' vervangen door 'artikel 4 sexies'.

G

Artikel 15 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid vervalt.
2. Het tweede en derde lid worden vernummerd tot eerste en tweede lid.
3. In het eerste lid (nieuw) wordt 'artikel 14, vierde lid, aanhef en onderdeel c' vervangen door 'artikel 14, eerste lid, aanhef en onderdeel b', wordt '1,5%' vervangen door '1%' en wordt '0,1%' vervangen door '0,10%'.

H

Artikel 15 vervalt.

I

Onder vernummering van de artikelen 15d en 15e tot 15e en 15f in paragraaf 2 van hoofdstuk 5, wordt in paragraaf 1 van hoofdstuk 5 een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 15d. Voorschriften voor de melding van het niet beschikbaar zijn van brandstofolie in verband met Bijlage VI bij het Verdrag.

Het ingevolge artikel 34 van het besluit toepasselijke voorschrift 18.2.4 van Bijlage VI bij het Verdrag is mede van toepassing op de kapitein van een buitenlands schip dat zich in een Nederlandse haven bevindt.

J

In hoofdstuk 6 worden twee artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 16a. Uitvoering Bijlage V bij het Verdrag

Als stof als bedoeld in artikel 12, eerste lid, van de wet wordt aangewezen vistuig als bedoeld in voorschrift 1 van Bijlage V bij het Verdrag.

Artikel 16b. Regels met betrekking tot het toezicht op de naleving

1. Bij het houden van toezicht op de naleving van artikel 31, tweede lid, aanhef en onder a van het besluit en artikel 14 van deze regeling wordt artikel 6 van richtlijn 1999/32 in acht genomen.
2. Bij het houden van toezicht op de naleving van de artikelen 12b en 12c van de Wet voorkoming verontreiniging door schepen wordt artikel 11 van de richtlijn havenontvangstvoorzieningen in acht genomen.

ARTIKEL II

In paragraaf 2 van hoofdstuk 3 van de Regeling meldingen en communicatie scheepvaart wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 15a. Melding overige incidenten aan Kustwachtcentrum

De melding van het verlies of de lozing van vistuig, bedoeld in voorschrift 10.6 van Bijlage V bij het op 2 november 1973 te Londen tot stand gekomen Internationaal Verdrag ter voorkoming van verontreiniging door schepen met Protocollen en Bijlagen met Aanhangsels (Trb. 1975, 147), en met het op 17 februari 1978 te Londen tot stand gekomen Protocol bij dat Verdrag met Bijlage en Aanhangsels (Trb. 1978, 188), wordt gedaan bij het Kustwachtcentrum in Den Helder.

ARTIKEL III

Deze regeling treedt in werking met ingang van 18 juni 2014, met uitzondering van artikel I, onderdeel H, dat in werking treedt met ingang van 1 januari 2015.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

*De Minister van Infrastructuur en Milieu,
M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus*

TOELICHTING

Algemeen

1. Inleiding

De onderhavige regeling tot wijziging van de Regeling voorkoming verontreiniging door schepen (Rvvs) strekt tot implementatie van Richtlijn 2012/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 21 november 2012 tot wijziging van Richtlijn 1999/32/EG van de Raad wat het zwavelgehalte van scheepsbrandstoffen betreft (PbEU 2012, L 327/1) (hierna: richtlijn 2012/33/EU). De implementatie van deze richtlijn in Nederlandse regelgeving moet uiterlijk op 18 juni 2014 zijn gerealiseerd. In paragraaf 8 van deze toelichting is de transponeringstabel opgenomen, waaruit blijkt hoe de afzonderlijke bepalingen van richtlijn 2012/33/EU zijn geïmplementeerd. De onderhavige regeling betreft overigens niet de gehele implementatie van richtlijn 2012/33/EU. Ten behoeve van de implementatie van een deel van deze richtlijn is bij besluit van 3 maart 2014 het Besluit brandstoffen luchtverontreiniging gewijzigd (Stb. 2014, 121).

Daarnaast bevat de onderhavige regeling een nationale invulling van enkele eisen uit Bijlage V van het MARPOL-verdrag¹ (over de voorkoming van verontreiniging door vuilnis) en enkele regels met betrekking tot het toezicht op de naleving. Deze invulling en regels worden toegelicht in de artikelsgewijze toelichting (artikel I, onderdeel J en artikel II).

2. Achtergrond en aanleiding

Eén van de doelstellingen van het milieubeleid van de Europese Unie is het realiseren van luchtkwaliteitsniveaus die geen significante negatieve effecten en risico's voor de menselijke gezondheid en het milieu tot gevolg hebben. Ten behoeve van die doelstelling stelt richtlijn 1999/32/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 26 april 1999 betreffende een vermindering van het zwavelgehalte van bepaalde vloeibare brandstoffen en tot wijziging van Richtlijn 93/12/EEG (PbEU L121/13) (hierna: richtlijn 1999/32/EG) het maximaal toegestane zwavelgehalte vast van in de Europese Unie verkochte en gebruikte zware stookolie, gasolie, gasolie voor de zeescheepvaart en dieselolie voor de zeescheepvaart. Met richtlijn 2012/33/EU wordt richtlijn 1999/32/EG afgestemd op resolutie MEPC. 176(58) van de Mariene Milieucommissie van de Internationale Maritieme Organisatie, waarbij een volledig herziene tekst is vastgesteld van Bijlage VI van het MARPOL-verdrag over de voorkoming van luchtverontreiniging door zeeschepen. Verder zijn met richtlijn 2012/33/EU in richtlijn 1999/32/EG maatregelen opgenomen die tot doel hebben de naleving op de in richtlijn 1999/32/EG opgenomen zwavelnormen te bevorderen.

3. Hoofdlijnen van de regeling en verhouding tot bestaande regelgeving

Bijlage VI van het MARPOL-verdrag bevat onder andere bepalingen over het gebruik van brandstofolie aan boord van zeeschepen teneinde de uitstoot van zwaveloxiden (SO_x) vanaf schepen te verminderen. Omdat Richtlijn 1999/32/EU deze bepalingen van Bijlage VI van het MARPOL-verdrag in het Europese recht heeft opgenomen en op onderdelen heeft aangescherpt dan wel aangevuld, is richtlijn 1999/32/EU in zoverre, tezamen met Bijlage VI van het MARPOL-verdrag, geïmplementeerd in de regelgeving op grond van de Wet voorkoming verontreiniging door schepen (Wvvs). Het betreft die onderdelen van richtlijn 2012/33/EU die verboden en verplichtingen betreffen die gericht zijn op gedragingen aan boord van zeeschepen. De onderdelen van richtlijn 1999/32/EU die verboden en verplichtingen betreffen die gericht zijn tot de leveranciers van brandstofolie alsmede het gebruik van brandstofolie door binnenvaarschepen, zijn in het Besluit brandstoffen luchtverontreiniging geïmplementeerd. Voor een nadere toelichting op de wijze van implementatie van Bijlage VI en richtlijn 1999/32/EG zij gewezen op de memorie van toelichting bij de wet van 6 september 2006 tot wijziging van de Wet voorkoming verontreiniging door schepen in verband met onder andere het Protocol van 1997 tot wijziging van het Verdrag ter voorkoming van verontreiniging door schepen (Trb. 1999, 169) en richtlijn nr. 2005/33/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 6 juli 2005 tot wijziging van Richtlijn 1999/32/EG wat het zwavelgehalte van scheepsbrandstoffen betreft (PbEU L 191) (Stb. 2006, 446) (Kamerstukken II 2005/2006, 30 500 nr. 3).

Voor zover de bepalingen van richtlijn 1999/32/EG inhoudelijk gelijk zijn aan de in Bijlage VI van het MARPOL-verdrag opgenomen bepalingen met betrekking tot het gebruik van brandstofolie aan boord van zeeschepen, loopt de implementatie van de betreffende bepalingen via de implementatie van

¹ het Internationaal Verdrag ter voorkoming van verontreiniging door schepen (Trb. 1975, 147) met het op 17 februari 1978 te Londen tot stand gekomen Protocol bij dat Verdrag (Trb. 1978, 188)

Bijlage VI van het MARPOL-verdrag in artikel 31, eerste lid, onderdeel a, van het Besluit voorkoming verontreiniging door schepen (Bvvs). Dit artikelonderdeel bepaalt dat het verboden is om aan boord van schepen brandstofolie te gebruiken die niet voldoet aan de eisen die daaraan in Bijlage VI van het MARPOL-verdrag worden gesteld. Voor zover de bepalingen van richtlijn 1999/32/EG afwijken van deze in Bijlage VI opgenomen bepalingen of deze bepalingen aanvult, is in de Rvvs een voorziening getroffen.

In aansluiting op Bijlage VI van het MARPOL-verdrag is met richtlijn 2012/33/EU in richtlijn 1999/32/EG het verbod opgenomen om in de territoriale wateren en exclusieve economische zone (eez) van een lidstaat brandstofolie te gebruiken met een zwavelgehalte van meer dan 3,5% (met ingang van 18 juni 2014) en meer dan 0,5% (met ingang van 1 januari 2020). Bovendien is met richtlijn 2012/33/EU het op grond van richtlijn 1999/32 toegestane zwavelgehalte van brandstofolie die wordt gebruikt binnen zogenoemde beheersgebieden voor SO_x-emissie aangescherpt tot 1% (tot 1 januari 2015) en 0,10% (met ingang van 1 januari 2015). De implementatie van voornoemde bepalingen loopt via de implementatie van Bijlage VI in het Bvvs.

Op grond van richtlijn 1999/32/EG gold reeds, in aanvulling op de eisen van Bijlage VI van het MARPOL-verdrag, dat passagiersschepen in de territoriale zee en eez van een lidstaat op geregelde diensten naar of vanuit havens in de Unie geen brandstofolie mogen gebruiken met een zwavelgehalte van meer dan 1,5%. Omdat de gehele territoriale zee en eez van Nederland als beheersgebied voor SO_x-emissie is aangewezen, geldt daar reeds de strengere zwavelnorm voor schepen binnen beheersgebieden voor SO_x-emissie (1% tot 1 januari 2015 en 0,1% vanaf 1 januari 2015), zodat de bepaling met betrekking tot passagiersschepen geen aparte implementatie behoeft. Ook de in aanvulling op Bijlage VI van het MARPOL-verdrag gestelde eis dat schepen op hun ligplaats in havens in de EU geen brandstofolie mogen gebruiken met een zwavelgehalte van meer dan 0,1% gold reeds op grond van richtlijn 1999/32/EU. Deze eis is dan ook al geïmplementeerd in artikel 14, eerste lid, van de Rvvs.

Op grond van Bijlage VI van het MARPOL-verdrag kunnen voorzieningen worden toegestaan als alternatief voor de op grond van Bijlage VI vereiste procedures of methoden. Deze bevoegdheid is met name bedoeld om emissiereductiemethoden toe te staan als alternatief voor het gebruik van laagzwavelige brandstofolie aan boord van schepen in beheersgebieden voor SO_x-emissie. Met richtlijn 1999/32/EG en de wijziging ervan bij richtlijn 2012/33/EU wordt deze bevoegdheid nader ingevuld. In de artikelsgewijze toelichting bij artikel I, onderdeel F, zal nader worden ingegaan op de implementatie van deze bevoegdheid.

In het bijzonder zij gewezen op de in bijlage II bij richtlijn 2012/33/EU neergelegde criteria voor de lozing van afvalwater dat wordt gegenereerd in het kader van het gebruik van een reinigingssysteem voor uitlaatgassen (een emissiereductiemethode). Zoals hierna toegelicht bij artikel I, onderdeel E, wordt de emissiereductiemethode niet op de voorgeschreven wijze gebruikt, indien niet wordt geloofd conform deze criteria. Hiermee wordt de lozing van afvalwater met de onderhavige regeling gereguleerd. Voorgaande betekent dat op grond van artikel 6.12, aanhef en onder a, van de Waterwet hoofdstuk 6 van de Waterwet over handelingen in watersystemen, niet van toepassing is op deze lozingen.

Voor de volledigheid verdient het vermelding (zie ook de toelichting bij artikel 31 van het Besluit voorkoming verontreiniging door schepen (Stb. 2006, 693) en de toelichting bij het Rvvs (Stcrt. 2006, 249) dat in Bijlage VI van het MARPOL-verdrag het begrip brandstofolie niet is gedefinieerd en ook in deze regeling een begripsbepaling niet is opgenomen. De richtlijn zwavelgehalte brandstof gebruikt wel een definitie voor scheepsbrandstof, luidende: 'een uit aardolie verkregen vloeibare brandstof die bestemd is voor gebruik, of gebruikt wordt, aan boord van een schip, met inbegrip van de in ISO 8217 gedefinieerde brandstoffen'. Met de term 'brandstofolie' wordt hetzelfde bedoeld.

4. Uitvoering en handhaving

De handhaving van de Rvvs vindt zowel langs bestuurlijke als strafrechtelijke weg plaats. Op grond van de Wvvs in samenhang met artikel 12, vierde lid, van de Bvvs hebben Nederlandse schepen van 400 GT of meer en Nederlandse schepen die gerechtigd zijn meer dan 15 personen te vervoeren, indien deze schepen internationale reizen maken, een internationaal certificaat betreffende luchtverontreiniging door schepen nodig. In dit certificaat komt tot uitdrukking of het schip ofwel laagzwavelige brandstofolie (dat voldoet aan de gestelde eisen) zal gebruiken, ofwel een door de Europese Commissie goedgekeurde emissiereductiemethode gebruikt. De ambtenaren van de Inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) zijn belast met het toezicht op grond van de Wvvs. Indien aan boord van een Nederlands schip geen goedgekeurde emissiereductiemethode wordt aangetroffen, dan kan dat voor de ambtenaren van de ILT een reden zijn tot aanhouding van het schip op grond van artikel 20 Wvvs, zeker als het schip – gezien de volgende haven waar gebunkerd wordt – te weinig laagzwavelige brandstofolie aan boord heeft. Bovendien kan de minister op grond van artikel 9, derde lid, van

de Wvvs het certificaat intrekken indien de emissiereductiemethode afwijkt van de gegevens van het certificaat. Alsdan is het op grond van artikel 13 van de Wvvs verboden met het schip de haven te verlaten. De overtreding van dit verbod is strafrechtelijk gesanctioneerd onder artikel 1a, onder 1°, van de Wet op de economische delicten.

Het toezicht op de certificering van buitenlandse schepen is geregeld in de Wet havenstaatcontrole. Op grond van die wet kunnen buitenlandse schepen aan inspecties en nadere inspecties worden onderworpen en zo nodig worden aangehouden door de ambtenaren van de ILT.

De bepalingen met betrekking tot het gebruik van brandstofolie zijn te kwalificeren als gedragsvoorschriften. Deze bepalingen hebben hun grondslag in artikel 5 van de Wvvs en zijn aldus zowel voor Nederlandse als buitenlandse schepen strafrechtelijk gesanctioneerd onder artikel 1a, onder 1°, van de Wet op de economische delicten (Wed).

Ook de bepaling met betrekking tot het lozen van afvalwater dat wordt gegenereerd in het kader van een emissiereductiemethode heeft haar grondslag in artikel 5 van de Wvvs en is aldus zowel voor Nederlandse als buitenlandse schepen strafrechtelijk gesanctioneerd onder artikel 1a, onder 1°, van de Wed.

De ambtenaren van de ILT zijn belast met het houden van toezicht op de naleving van de bepalingen over het gebruik van brandstofolie en de lozingsbepalingen. Daarbij geldt dat zij bij het houden van toezicht op de naleving van de voorschriften met betrekking tot het gebruik van brandstofolie artikel 6 van richtlijn 1999/32/EU, zoals gewijzigd bij richtlijn 2012/33/EU, in acht moeten nemen. Hierop wordt nader ingegaan in de artikelgewijze toelichting bij artikel I, onderdeel J.

5. Gevolgen

Administratieve lasten en overige bedrijfseffecten

Met richtlijn 2012/33/EU wordt richtlijn 1999/32/EG afgestemd op de in Bijlage VI van het MARPOL-verdrag aangescherpte eisen met betrekking tot het gebruik van brandstofolie aan boord van zeeschepen in de territoriale zee, de eez en in beheersgebieden voor SO_x-emissie. Deze bepalingen zijn reeds geïmplementeerd via artikel 31, eerste lid, onderdeel a, van het Bvvs. De bedrijfseffecten die verband houden met de aanscherping van deze eisen zijn toegelicht in de nota van toelichting bij het besluit van 9 februari 2010 tot wijziging van het Besluit voorkoming verontreiniging door schepen in verband met de implementatie van het Ballastwaterverdrag en de herziene Bijlage VI van het MARPOL-verdrag (Stb. 2010, nr. 91).

Met de onderhavige regeling zijn schepen die gebruik maken van emissiereductiemethoden conform richtlijn 1999/32/EG vrijgesteld van de eisen met betrekking tot het maximaal toegestane zwavelgehalte in brandstofolie aan boord van schepen. Vóór de onderhavige wijziging van de Rvvs was voor het gebruik van brandstofolie die niet voldeed aan de gestelde eisen een ontheffing nodig van de minister. Deze ontheffingen werden evenwel (nog) niet verleend. De onderhavige regeling leidt op dit punt dan ook niet tot een vermindering van de administratieve lasten.

Ook voor het overige leidt de onderhavige regeling niet tot een wijziging van de administratieve lasten en overige bedrijfseffecten.

Uitvoeringslasten

Met de onderhavige regeling worden regels vastgesteld met betrekking tot het toezicht op de naleving van het gebruik van brandstofolie aan boord van zeeschepen. Deze regels schrijven voor dat op gezette tijden en voldoende frequent monsters moeten worden genomen en schrijven bovendien voor op welke wijze de monsterneming, analyse en inspectie van scheepsbrandstoffen moet plaatsvinden. Deze regels werden reeds in acht genomen bij het houden van toezicht en leiden derhalve niet tot een verhoging van de uitvoeringslasten.

6. Advisering en consultatie

Tijdens de totstandkoming van richtlijn 2012/33/EU is door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu contact onderhouden met de relevante brancheorganisaties. Het Ministerie heeft diverse 'stakeholdersbijeenkomsten' georganiseerd waarbij de volgende partijen waren uitgenodigd: de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reders, Scheepsbouw Nederland, de Nederlandse Organisatie voor Expeditie en Logistiek, de Vereniging van onafhankelijke Tankopslagbedrijven, de Vereniging Nederlandse Petroleum Industrie, Deltalinqs, Havenbedrijf Rotterdam, Nederlandse Organisatie voor de Energiebranche, de Eigen Vervoersorganisatie, Alfa Laval Aalborg Nijmegen, Stichting De Noordzee en de Haven van Amsterdam.

7. Inwerkingtreding

Met de datum van inwerkingtreding van de onderhavige regeling, met uitzondering van artikel I, onderdeel H, is aangesloten bij de datum waarop richtlijn 2012/33/EU moet zijn geïmplementeerd. Dit wijkt af van de voorgeschreven termijn volgens het systeem van vaste verandermomenten (kamerstukken II, 2009-2010, 29 515, nr. 309). Deze afwijking is mogelijk, omdat de regeling de implementatie van een bindende EU-rechtshandeling betreft.

Artikel I, onderdeel H, treedt in werking met ingang van 1 januari 2015. Dit wordt toegelicht in de artikelsgewijze toelichting bij artikel I, onderdeel H en artikel III.

8. Bijlage: transponeringstabel

Bepaling richtlijn 2012/33/EU (bepaling in richtlijn 1999/32/EG zoals gewijzigd bij richtlijn 2012/33/EU)	Bepaling in implementatiereggeving (bepaling in doelreggeving)
Artikel 1, eerste lid (gewijzigd artikel 1, tweede lid, onder h)	Artikel I, onderdeel F, punten 2 en 3 (artikel 14, tweede lid, aanhef en onderdeel c, en vierde lid, van de Rvvs).
Artikel 1, tweede lid, onder a en b (gewijzigd artikel 2, punten 1, 2, 3a en 3b)	Was al geïmplementeerd (artikelen 1.1 en 4.1 (oud) van het Besluit brandstoffen luchtverontreiniging, vernummerd tot artikel 3.4 van het Besluit brandstoffen luchtverontreiniging).
Artikel 1, tweede lid, onder c (gewijzigd artikel 2, punt 3m)	Artikel I, onderdelen A (artikel 1, onderdeel h, van de Rvvs).
Artikel 1, derde lid (gewijzigd artikel 3)	Artikel 3.4 (nieuw) Besluit brandstoffen luchtverontreiniging.
Artikel 1, vierde lid (nieuw artikel 3bis)	– Voor zover het binnenschepen die zich bevinden op zee betreft: artikel 3.2, tweede lid, (nieuw) Besluit brandstoffen luchtverontreiniging. – Voor zover het zeeschepen op de binnenwateren betreft: de bepaling is reeds geïmplementeerd door middel van artikel 14, eerste lid, van de Rvvs. – Voor zover zeeschepen op zee betreft: artikel 31, tweede lid, aanhef en onder a, van het Bvvs, artikel I, onderdeel F, punten 2 en 3 (nieuw artikel 14, tweede lid, aanhef en onderdeel c, en vierde lid, van de Rvvs).
Artikel 1, vijfde lid (gewijzigd artikel 4, eerste lid)	Was al geïmplementeerd (artikel 4.1 (oud) Besluit brandstoffen luchtverontreiniging, vernummerd tot artikel 3.4 Besluit brandstoffen luchtverontreiniging).
Artikel 1, zesde lid, onder a (gewijzigde titel artikel 4bis)	De bepaling behoeft naar zijn aard geen implementatie.
Artikel 1, zesde lid, onder b en c (gewijzigd artikel 4 bis, eerste lid en nieuw artikel 4bis, lid één bis)	De bepaling is reeds geïmplementeerd door middel van artikel 31, tweede lid, aanhef en onder a, van het Bvvs.
Artikel 1, zesde lid, onder d (gewijzigd artikel 4bis, vierde lid)	De bepaling behoeft geen implementatie (de Nederlandse territoriale zee en eez is geheel gelegen binnen een emissiebeheersgebied).
Artikel 1, zesde lid, onder d (gewijzigd art. 4bis, vijfde lid)	De bepaling is reeds geïmplementeerd door middel van artikel 36, zesde lid, van het Bvvs.
Artikel 1, zesde lid, onder d (nieuw art. 4bis, lid vijf 5bis)	De bepaling behoeft naar zijn aard geen implementatie (verplicht tot feitelijk handelen)
Artikel 1, zesde lid, onder d (nieuw art. 4bis lid 5ter)	M.b.t. de bevoegdheid van de bevoegde autoriteit: artikel 14 Wvvs en artikel 5:16, 5:17 en 5:20 Algemene wet bestuursrecht M.b.t. de verplichting voor schepen: artikel 34, eerste lid, van het Bvvs en artikel I, onderdeel I (nieuw artikel 15d, van de Rvvs) M.b.t. de verplichting voor de havenstaten: deze bepaling behoeft geen implementatie (verplicht tot feitelijk handelen).
Artikel 1, zesde lid, onder d (gewijzigd artikel 4bis, zesde lid)	Was deels al geïmplementeerd in artikelen 3.3 van het Besluit brandstoffen luchtverontreiniging en deels in de artikelen 9.2.2.1, 9.2.2.6a en 9.5.1 Wm in samenhang met artikel 1a, onder 1° en 2°, en artikel 2 van de Wet op de economische delicten. Wel is artikel 1.1 (nieuw, definitie 'brandstoffeveringsnota') van het Besluit brandstoffen luchtverontreiniging gewijzigd.
Artikel 1, zesde lid, onder d (gewijzigd artikel 4bis, zevende lid)	Was al geïmplementeerd (artikel 3.2, aanhef en onder b, van het Besluit brandstoffen luchtverontreiniging).
Artikel 1, zesde lid, onder e (geschrapt artikel 4 bis, achtste lid)	De bepaling behoeft naar haar aard geen implementatie, (gericht tot Europese Commissie).
Artikel 1, zevende lid (gewijzigd artikel 4ter, eerste lid)	De bepaling is reeds geïmplementeerd door middel van artikel 14, eerste lid, aanhef en onder b, Rvvs.
Artikel 1, zevende lid (gewijzigd artikel 4ter, tweede lid)	De bepaling is reeds geïmplementeerd door middel van artikel 14, derde lid, Rvvs.
Artikel 1, zevende lid (gewijzigd artikel 4ter, derde lid)	Was al geïmplementeerd (artikel 3.2, eerste lid, onder a, van het Besluit brandstoffen luchtverontreiniging).

Bepaling richtlijn 2012/33/EU (bepaling in richtlijn 1999/32/EG zoals gewijzigd bij richtlijn 2012/33/EU)	Bepaling in implementatieregelgeving (bepaling in doelregelgeving)
Artikel 1, zevende lid (gewijzigd artikel 4quater, eerste, tweede en derde lid)	Artikel 1, onderdeel F, punt 2 (nieuw artikel 14, tweede lid, onderdeel c, Rvvs).
Artikel 1, zevende lid (nieuw artikel 4quater, lid 2bis)	De bepaling behoeft naar haar aard geen implementatie (verplicht tot feitelijk handelen).
Artikel 1, zevende lid (gewijzigd artikel 4quater, vierde lid)	De bepaling behoeft naar haar aard geen implementatie (gericht tot Europese Commissie).
Artikel 1, achtste lid (nieuw artikel 4quinquis)	De bepaling behoeft naar zijn aard geen implementatie, (gericht tot Europese Commissie).
Artikel 1, achtste lid (nieuw artikel 4sexies)	Artikel 35, tweede lid, Wvvs en artikel 1, onderdeel F, punten 4, 5 en 6 (nieuw artikel 14, vijfde, zesde en zevende lid, van de Rvvs).
Artikel 1, achtste lid (nieuw artikel 4septies)	De bepaling behoeft naar zijn aard geen implementatie (facultatieve bepaling, waar geen gebruik van wordt gemaakt).
Artikel 1, negende lid (gewijzigd artikel 6, eerste lid, lid één bis en lid 2)	Artikel 5:18 Algemene wet bestuursrecht en artikel 1, onderdeel J (nieuw artikel 16b, eerste lid, van de Rvvs).
Artikel 1, negende lid (gewijzigd artikel 6, lid éénter)	De bepaling behoeft naar zijn aard geen implementatie (gericht tot Europese Commissie).
Artikel 1, tiende lid, eerste alinea (gewijzigd artikel 7, eerste lid, eerste alinea)	De bepalingen behoeft naar zijn aard geen implementatie (verplicht tot feitelijk handelen).
Artikel 1, tiende, twaalfde en dertiende lid (gewijzigde artikel 7, eerste lid, tweede en derde alinea, en tweede tot en met vierde lid, gewijzigd artikel 9, nieuw artikel 9bis)	De bepalingen behoeven naar hun aard geen implementatie (gericht tot Europese Commissie, Europees Parlement en de Raad).
Artikel 1, elfde lid (geschrapt artikel 8)	De bepaling behoeft naar zijn aard geen implementatie (uitgewerkte bepaling).
Artikel 1, veertiende lid (gewijzigd artikel 11)	Artikel 1a, sub 1, en 2 van de Wet op de economische delicten (Wed), artikel 6 Wed in samenhang met artikel 23 Wetboek van Strafrecht en de artikelen 6 tot en met 9 van de Wed.
Artikel 1, vijftiende lid (nieuwe bijlage)	Artikel I, onderdeel F, punt 2 (nieuw artikel 14, tweede lid, onderdeel c, van de Rvvs).
Artikelen 2 en 3	Bepalingen behoeven naar hun aard geen implementatie (betreft omzetting en inwerkingtreding richtlijn).

Artikelgewijze toelichting

Artikel I, onderdelen A, B, C, D en F, punten 5 en 6

Met richtlijn 2012/33/EU is het begrip 'emissiereductietechnologie' gewijzigd in 'emissiereductiemethode' en is de bepaling met betrekking tot proefnemingen met nieuwe emissiereductiemethoden verplaatst van artikel 4 quater naar artikel 4 sexies. Ter implementatie hiervan zijn artikel 1, onderdeel h, artikel 7, vierde lid, artikel 8, eerste lid, artikel 10, eerste en tweede lid, en artikel 14, zesde en zevende lid van de Rvvs gewijzigd.

Met de aanpassing van artikel 14, zevende lid, wordt bovendien de bepaling geschrapt dat goedgekeurde emissiereductiemethoden moeten voldoen aan artikel 4 quater van richtlijn 1999/32/EG. Zoals hierna toegelicht bij artikel I, onderdeel F, punt 2, volgt uit artikel 14, tweede lid, onderdeel c, reeds dat goedgekeurde emissiereductiemethoden moeten voldoen aan artikel 4 quater van richtlijn 1999/32/EG.

Artikel I, onderdeel E

Het gebruik van reinigingssystemen voor uitlaatgassen (emissiereductiemethoden) kan afvalwater genereren. De lozing van dit afvalwater wordt beschouwd als onderdeel van de emissiereductiemethode. Indien niet wordt geloosd conform artikel 4 quater in samenhang met bijlage II van richtlijn 1999/32/EG, zoals gewijzigd bij richtlijn 2012/33/EU, wordt de emissiereductiemethode niet op de voorgeschreven wijze gebruikt. Daarmee is de in artikel 14, tweede lid, aanhef en onder c, van de Rvvs bedoelde uitzondering niet van toepassing en wordt derhalve gehandeld in strijd met het verbod brandstofolie te gebruiken die niet aan de gestelde eisen voldoet. Zoals hiervoor aangegeven is deze overtreding strafrechtelijk gesanctioneerd onder artikel 1a, onder 1°, van de Wed. Voor de duidelijkheid is de lozing van afvalwater dat wordt gegenereerd in het kader van het gebruik van een emissiereductiemethode ook apart gereguleerd in het nieuwe artikel 13a. Bij de lozing moeten de in bijlage II van richtlijn 1999/32/EG opgenomen lozingscriteria in acht worden genomen. Bijlage II bepaalt dat het lozen van nader genoemd afvalwater afkomstig van uitlaatgasreinigingssystemen niet mag worden geloosd op zee, waaronder omsloten havens, havenbekkens en riviermondingen, tenzij de vervoerder aantoont dat een dergelijke lozing geen significante nadelige invloed heeft

en geen risico's veroorzaakt voor de menselijke gezondheid en het milieu. Voorheen was deze bepaling opgenomen in Bijlage VI bij het MARPOL-verdrag. Daarnaast verwijst bijlage II naar resolutie MEPC. 184(59). In deze resolutie zijn criteria opgenomen voor de lozing van afvalwater dat is gegene-reerd in het kader van het gebruik van reinigingssysteem voor uitlaatgassen op zee en in havens, havenbekkens en riviermondingen. Ook de overtreding van het nieuwe artikel 13a is strafrechtelijk gesanctioneerd onder artikel 1a, onder 1°, van de Wed.

Artikel I, onderdeel F, punt 2

Met richtlijn 2012/33/EU is in richtlijn 1999/32/EG het verbod opgenomen brandstofolie te gebruiken die niet aan de gestelde eisen voldoet aan boord van schepen in de territoriale zee en de eez van lidstaten. Met de aanpassing van de aanhef van artikel 14, tweede lid, wordt tot uitdrukking gebracht dat de in artikel 1, tweede lid, van de richtlijn opgenomen uitzonderingen tevens betrekking hebben op dit verbod.

De wijziging van artikel 14, tweede, onderdeel b, geeft uitvoering aan de uitzondering die in de richtlijn wordt gemaakt voor het gebruik van brandstoffen dat noodzakelijk is om de veiligheid van een schip te verzekeren of om mensenlevens te redden. Deze uitzondering was in richtlijn 1999/32/EG opgeno-men. Omdat deze uitzondering inhoudelijk niet afweek van die in Bijlage VI, is destijds geen nadere regeling getroffen. De uitzondering wordt alsnog in artikel 14, tweede lid, onderdeel b opgenomen, omdat met het Rvvs ter implementatie van richtlijn 1999/32/EG ten opzichte van Bijlage VI aanvullende eisen zijn opgenomen voor het gebruik van scheepsbrandstof (eisen voor het gebruik van scheeps-brandstof door schepen op een ligplaats in een haven in de EU) en de uitzondering ook met betrekking tot deze eisen moet gelden.

Met de wijziging van artikel 14, tweede lid, onderdeel c, wordt uitvoering gegeven aan de uitzondering die geldt voor het gebruik van brandstoffen aan boord van schepen die gebruik maken van emissiere-ductiemethoden overeenkomstig artikel 4 quater van richtlijn 2012/33/EU. De *bevoegdheid* voor lidstaten om aan schepen van alle vlaggen in hun havens en wateren onder hun jurisdictie het gebruik van emissiereductiemethoden toe te staan als een alternatief voor het gebruik van laagzwavelige scheepsbrandstoffen, bestond reeds. Met richtlijn 2012/33/EU hebben lidstaten de *verplichting* gekregen deze uitzondering toe te staan, mits is voldaan aan de in artikel 4 quater, tweede en derde lid, opgenomen voorwaarden dat de reductiemethoden alleen mogen worden gebruikt onder de voorwaarde dat schepen continu reducties realiseren van zwaveloxide-emissies welke ten minste equivalent zijn met de reducties die zouden zijn gerealiseerd door het gebruik van laagzwavelige scheepsbrandstoffen en dat de gebruikte methoden voldoen aan de in bijlage II bij richtlijn 2012/33/EU gespecificeerde criteria.

Artikel I, onderdeel F, punt 3

De mogelijkheid om in plaats van laagzwavelige brandstofolie zware stookolie in combinatie met emissiereductiemethoden te gebruiken, kan leiden tot het gebruik en het in de handel brengen van brandstoffen van slechte kwaliteit. Dit kan resulteren in lozing van afvalwater met een hoge dichtheid en negatieve gevolgen hebben voor het zeemilieu. Om dit te voorkomen bepaalt het nieuwe artikel 3bis van richtlijn 1999/32/EG dat geen brandstoffen mogen worden gebruikt met een zwavelgehalte dat de algemene norm van 3,5% overschrijdt. Deze bepaling is reeds geïmplementeerd via artikel 31, eerste lid, aanhef en onder a, van het Bvvs en artikel 14, eerste lid, van de Rvvs. Indien schepen emissiereductiemethoden gebruiken in een gesloten systeem wordt het afvalwater opgevangen en opnieuw gebruikt en is derhalve geen sprake van een lozing. Het gebruik van brandstofolie met een zwavelgehalte van meer dan 3,5% is om die reden uitsluitend toegestaan indien emissiereductieme-thoden in een gesloten systeem worden gebruikt. Dit wordt geregeld met het nieuwe artikel 14, tweede lid, van de Rvvs.

Artikel I, onderdeel F, punt 4

De bevoegdheid om ontheffing te verlenen voor proefnemingen met nieuwe emissiereductiemetho-den, voorheen opgenomen in artikel 14, vierde lid van de Rvvs, wordt nu opgenomen in artikel 14, vijfde lid. De bepaling dat de ontheffing ook geldt ten aanzien van buitenlandse schepen in de wateren onder jurisdictie van Nederland, voorheen opgenomen in artikel 14, vijfde lid, is hierin geïntegreerd. Overigens bieden artikel 35, tweede lid, van de Wvvs en artikel 9 van het Bvvs voor zover het de in artikel 31, tweede lid, onder a, bedoelde eisen betreft, reeds de mogelijkheid tot het toestaan van een afwijking van de eisen aan het brandstofgebruik aan boord van schepen. Voor de duidelijkheid is deze bevoegdheid tevens opgenomen in de Rvvs. Daarmee wordt deze bevoegdheid en de wijze waarop deze bevoegdheid moet worden uitgeoefend (artikel 14, zesde lid) in hetzelfde artikel van de Rvvs geregeld.

Artikelen I, onderdelen G en H en III

Uit artikel 36, zesde lid, van het Bvvs volgt de verplichting om in scheepslogboeken de overschakeling op brandstof met een lager zwavelgehalte te vermelden. In Bijlage VI van het MARPOL-verdrag was geregeld dat deze verplichting voor het Noordzee-beheersgebied voor SO_x-missie pas ging gelden met ingang van 22 november 2007. Met artikel 15, eerste lid, werd – ter uitvoering van richtlijn 1999/32/EU – geregeld dat deze op grond van Bijlage VI van het MARPOL-verdrag geldende vrijstelling niet van toepassing was. Omdat de datum van 22 november 2007 inmiddels is verstreken, kan het bestaande eerste lid, van artikel 15 worden geschrapt.

Met de wijziging in het nieuwe eerste lid van artikel 15 wordt aangesloten op het nieuwe toegestane maximale zwavelgehalte in brandstofolie (1,0%) in beheersgebieden voor SO_x-emissie. Deze zwaveleis geldt tot 1 januari 2015. Vanaf 1 januari 2015 wordt het maximale toegestane zwavelgehalte – in aansluiting op Bijlage VI van het MARPOL-verdrag – verder aangescherpt tot 0,1%. Daarmee is het toegestane zwavelgehalte in beheersgebieden voor SO_x-emissie gelijk aan het toegestane zwavelgehalte voor schepen op hun ligplaats in havens in de EU en zal vanaf die datum derhalve niet meer te hoeven worden overgeschakeld op brandstofolie met een lager zwavelgehalte indien een schip een haven aandoet. Daarmee kan ook de in het nieuwe artikel 15, eerste lid, opgenomen verplichting om de overschakeling van brandstofolie te vermelden in het scheepslogboek worden geschrapt per 1 januari 2015. Ook de bepaling in het (met de onderhavige regeling vernummerde) artikel 15, tweede lid, dat de verplichting van overeenkomstige toepassing verklaart op buitenlandse schepen, kan worden geschrapt per 1 januari 2015. Dit wordt geregeld met artikel I, onderdeel H en artikel III.

Artikel I, onderdeel I

Op grond van voorschrift 18.2.4 van Bijlage VI van het MARPOL-verdrag moet de kapitein van een schip aan zowel de administratie van het land onder wiens vlag het schip vaart als de haven van bestemming melden indien geen brandstofolie kan worden gekocht die aan de geldende eisen voldoet. Met artikel 34, eerste lid, van het Bvvs is deze verplichting geïmplementeerd. Ter implementatie van richtlijn 2012/33/EU wordt in de Rvvs geregeld dat deze verplichting ook geldt voor buitenlandse schepen die zich in een haven van de EU bevinden.

Artikel I, onderdeel J (artikel 16a) en Artikel II

Voorschrift 10.6 van Bijlage V van het MARPOL-verdrag bevat de verplichting om het accidentele verlies of de lozing van vistuig dat een significante bedreiging vormt voor het mariene milieu te melden aan zowel de vlaggenstaat als de kuststaat. Deze meldplicht is voor Nederlandse schepen geïmplementeerd via artikel 34 van het Bvvs, dat de verplichting bevat voor de kapitein van een Nederlands schip om de in Bijlagen V van het MARPOL-verdrag opgenomen verplichtingen na te leven. Met het nieuwe artikel 15a van de Regeling meldingen en communicatie scheepvaart wordt geregeld dat deze melding moet worden gedaan aan het kustwachtcentrum in Den Helder.

Voorts kan voornoemde verplichting om het verlies of de lozing van vistuig te melden voor zover het Nederlandse én buitenlandse schepen betreft worden geregeld via artikel 12 van de Wvvs. Artikel 12, eerste lid, van de Wvvs bevat de verplichting voor de kapitein om een voorval waarbij bij ministeriële regeling aan te wijzen stoffen vrijkomen onverwijld te melden aan de bevoegde autoriteit van de dichtstbijzijnde kuststaat. Deze verplichting is op grond van artikel 12, negende lid, van de Wvvs ook van toepassing op buitenlandse schepen die zich in de Nederlandse territoriale zee of Nederlandse eez bevinden. Onder voorval wordt blijkens artikel 1, onderdeel s, van de Wvvs een gebeurtenis verstaan die er daadwerkelijk toe leidt of er vermoedelijk toe zal leiden dat in zee wordt geloosd. Artikel 1, onderdeel h, van de Wvvs merkt vuilnis als bedoeld in Bijlage V aan als schadelijke stof. Hieronder valt ook vistuig. Met artikel 1, onderdeel J, wordt op grond van artikel 12, eerste lid, van de Wvvs dit vistuig aangewezen als stof, waarvan de lozing moet worden gemeld aan de bevoegde autoriteit van de dichtstbijzijnde kuststaat.

Voorts vloeit uit artikel 12, tweede lid, aanhef en onder b, van de Wvvs voor de kapitein van een schip met een bruto-tonnage van 300 of meer de verplichting voort om iedere situatie die tot verontreiniging van de Nederlandse territoriale zee, de Nederlandse eez of de Nederlandse kust kan leiden onverwijld te melden. Ook deze meldplicht is op grond van artikel 12, tiende lid, van de Wvvs van toepassing op buitenlandse schepen die zich in de Nederlandse territoriale zee en de Nederlandse eez bevinden. In artikel 15, eerste lid, van de Regeling meldingen en communicatie scheepvaart is reeds geregeld dat de in artikel 12, eerste en tweede lid, van de Wvvs opgenomen meldingen moet worden gedaan aan het kustwachtcentrum in Den Helder.

Artikel I, onderdeel J (artikel 16b)

Met het nieuwe artikel 16a van de Rvvs wordt geregeld dat de ambtenaren van de Inspectie voor

---

Leefomgeving en Transport bij het houden van toezicht op de naleving van de eisen met betrekking tot het gebruik van brandstoffen aan boord van schepen artikel 6 van richtlijn 1999/32/EG in acht nemen. Artikel 14, vierde lid, van de Wet voorkomingverontreiniging door schepen biedt hiertoe de basis. Dit betekent dat de ambtenaren van de ILT bij het houden van toezicht op gezette tijden en frequent genoeg voldoende monsters nemen, en wel zo dat deze representatief zijn voor de gecontroleerde brandstofolie die door schepen in de betrokken zeegebieden en havens worden gebruikt en dat de monsters zonder onnodige vertraging worden geanalyseerd. Hierbij worden het scheepslogboek en de brandstofleveringsnota's geïnspecteerd. Verder vindt monsterneming plaats van brandstofolie vóór verbranding op het moment van de levering aan schepen volgens in het kader van de IMO tot stand gekomen richtsnoeren en vindt monsterneming en analyse van het zwavelgehalte van brandstofolie plaats vóór verbanding aan boord in tanks, voor zover technisch en economisch haalbaar, en in verzegelde brandstofmonsters aan boord van schepen. Overigens namen de ambtenaren van de ILT bij de uitoefening van hun bevoegdheid tot het houden van toezicht op grond van artikel 14, eerste lid, van de Wvvs reeds artikel 6 van richtlijn 1999/32/EG in acht.

Voorts wordt met het nieuwe artikel 16b geregeld dat de ambtenaren van de ILT bij het houden van toezicht op de naleving van de verplichting tot afgifte van scheepsafval (neergelegd in artikel 12b van de Wvvs) en de verplichting tot afgifte van ladingresiduen (neergelegd in artikel 12c van de Wvvs) artikel 11 van richtlijn 2000/59/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2000 betreffende havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingresiduen (PbEG L 332) in acht nemen.

*De Minister van Infrastructuur en Milieu,
M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus*